

A Jelenkor postájából

Fenyő Dániel kiváló recenziót írt Szkárosi Endrének *A másik egy* című kötetéről a februári *Jelenkorban*. Az írás egy érdekes és alapjában jól interpretált Szkárosi-portré is egyúttal, miután a kritikus a recenzeált kötet kapcsán végül is a szerző egész pályájáról szól – jogosan, mivel, mint látom, Szkárosi maga is folyamatosan erre reflektál ebben a könyvben.

Cirka félszázadon át ismertem és mindig kedveltem Szkárosit, úgyhogy személyesen igencsak megrázott öngyilkosságának híre. Teljes avantgárd életművét ugyan nem láttam elég átütőnek, számos munkáját viszont nagyra becsültem. Így például a Fenyő által is pozitívan említett *Ómagyar Mária-síralom*-, „átiratot”, több akusztikus versét, manifesztumait, a *Szkárosi hangadó* címen szerkesztett rádióműsor-folyamát és persze egész következetes avantgardizmusát és szervező munkáját – a későbbit is, a Szépírók Tárasága élén –, valamint professzionális tanulmányait. Nyilván a szimpátia kölcsönössége okán ajándékozott meg több könyvével.

Az első és második neoavantgárd nemzedék közti – döntően egyrészt a korszellem, másrészt a politikai, majd történelmi helyzet megváltozásából következő – különbséget éles szemmel elemzi a recenzió. Ugyanígy Szkárosi specialitását is: a magyar nemzeti irodalmi hagyomány és a globális radikális – a nyelvet is gyakran akusztikus jelekre, hangokra felbontó – neoavantgárd iránti kettős kötődését. Saját költészetem a magyar és az egyetemes lírai vershagyományban gyökerezett, és – olykor szakításokkal, a kortárs neoavantgárdal történő ütköztetésével, de – alapjában ebből is növesztettem ki. Szkárosi nálam jóval következetesebb neoavantgardista volt, ugyanakkor munkásságában sokszor tényleg formátlanul kapcsolódott a Fenyő által kimutatott két elem.

Szkárosi öngyilkossága számomra annyira váratlan és megdöbbentő volt, hogy sokáig nem találtam rá meggyőző magyarázatot. Tavaly nyáron azután egy hozzá közel álló személytől meglepődve hallottam hosszú ideje tartott lehangolt lelkiállapotáról. Azért voltam meglepve, mert sem művészi aktivitásában, sem rövid személyes diskurzusainkban, e-mailjeiben, telefonjainkban, sem a Szépíróknál végzett perfekt tevékenységében, sem a Mészöly Miklós Egyesület ügyvezető alelnökeként a korszakos író hagyatékának gondozása körül játszott szerepében (melyért Mészöly Miklós-díjjal is kitüntették) ennek nyomát se láttam, sőt! Fenyőnek ebből a – valójában két – Szkárosi-kötetről szóló írása nyomán kezd kirajzolódni, hogy a privát életrajzi traumákon túl az író/művész elismertségének számára nem kielégítő volta is szerepet játszhatott a végül öngyilkosságba torkolló lehangolt lelkiállapota kialakulásában. Szkárosi a *Fölöspéldány*-csoportban kulcsszerepet játszott; az alakuló ülésen magam is jelen voltam, bár a társulatba nem léptem be, annak épp „késő-neoavantgárd” íze miatt. Ugyanakkor ott voltam többek között híres budaörsi fellépésükön is, és mindig szolidarizáltam a csoporttal. A valamivel később alapított *Lélegzet* „beszélő folyóirat”-estjeire nem hívtuk meg fellépni, döntően művészete spirituális dimenzióinak hiánya miatt.

Tudniillik a *Lélegzet* egyrészt nem „költészeti”, hanem több műfajú antológia volt (Isztray Botond elbeszélésével és Ungváry Rudolf naplóprózájával, hat esszével, Marno János-Monori Margit-Szjártó Csaba hangjátékszövegével), másrészt – a korszellellemmel inkább szembemelve – *spirituális avantgárdot* képviselt. Ez utóbbi okból „kísértette” az ilyesmi iránt érzéketlen kritikusoknál, mint például Radnóti Sándornál vagy a pártállami *Kritika* egyik bírálójánál, nem is „a megkésettség bélyege”, hanem az értetlenségé vagy az ellenségességé. Am épp a *Kritika* másik bírálója, Földényi F. László nagyon is pozitívan értékelt az antológiát! Egyébként sem maradt visszhangtalan: a könyvesboltokban gyorsan elfogyott, a Kossuth Rádió szombati, akkor Varga Lajos Márton szerkesztette és vezette fő irodalmi műsora pedig interjúval és szemelvényekkel kiemelten bemutatta.

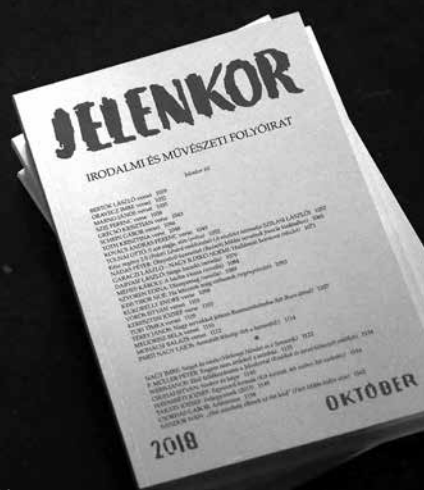
Mindent egybevetve Fenyő Dániel fontos és alapos elemzése termékeny kiindulópont lehet Szkárosi Endre egész komplex életművének monografikus felméréséhez.

Tábor Ádám

PRINT

Előfizetési akció!

Fizessen elő a Jelenkor folyóiratra fél évre most csak 6 ezer forintért, egész évre most mindössze 11 ezer forintért! Előfizetését legegyszerűbben közvetlenül szerkesztőségünkön keresztül intézheti. E-mail címünk: jelenkor58@gmail.com, telefonszámunk: 72-310-673, 72-215-305, 72-510-752, 72-510-753.

Támogassa a mai szabad magyar irodalmat és a holnapét!

WEB

JELENKOR.PDF HAVI 500 FORINT AZ IRODALOMÉRT

Vásárolja meg a Jelenkor folyóiratot PDF-formátumban, lapszámonként mindössze 500 forintért! Sőt, aki egy teljes évre előfizet, kedvezményes áron, 5000 forintért hozzájut a folyóirat lapszámaihoz.

„mindegyik pingvin kivétel nélkül repülni vágyik, művésznek készül”

„Szemében őszi gyümölcs vagyok, nem hölgy, sem lány. Látni ritka érésem: szép. Hullásom: fáj.”

„senkié nem lesz, ami itt látható az egymás kárára növekvő árnyékok átmeneti takarásában.”

Teljes körű nyomdai, reklámpari tervezés és kivitelezés

ÖN MEGÁLMODJA, MI KINYOMTATJUK!

www.nyomdaiotletek.hu

A PÉCSI NEMZETI SZÍNHÁZ ÁPRILISI MŰSORA

Fotó: Cseri László

NAGYSZÍNHÁZ

KOLDUSOPERA

2. szerda · 19.00

3. csütörtök · 19.00

22. kedd · 19.00

Szabó Samu bérlet

23. szerda · 15.00

Péter Gizi bérlet

24. csütörtök · 19.00

Szalma Lajos bérlet

A HŐSTENOR

4. péntek · 19.00

16. szerda · 19.00

17. csütörtök · 19.00 *

ROKONOK

12. szombat · 19.00

Premier bérlet

13. vasárnap · 19.00

Latinovits Zoltán bérlet

15. kedd · 19.00

29. kedd · 19.00

Faludy László bérlet

ANCONAI SZERELMESEK 2.

26. szombat · 15.00

26. szombat · 19.00

27. vasárnap · 15.00

27. vasárnap · 19.00

PNSZ MAJÁLIS - NYÍLT NAP

30. szerda

ERKÉLYKONCERT

30. szerda · 18.00

KAMARASZÍNHÁZ

VAKNYUGAT

1. kedd · 19.00

2. szerda · 19.00

22. kedd · 19.00

23. szerda · 19.00

24. csütörtök · 19.00

EMIL ÉS A DETEKTÍVEK

3. csütörtök · 15.00

5. szombat · 15.00

15. kedd · 15.00

17. csütörtök · 15.00 *

IFJ. J. SZÍNÉSZ LAJOS

HISTÓRIÁJA KB. 10 KÉPBN

5. szombat · 19.00

12. szombat · 19.00

Pécsi Balett:

ÓZ, A NAGY VARÁZSLÓ

9. szerda · 17.00

10. csütörtök · 15.00

12. szombat · 15.00

13. vasárnap · 15.00

DÉLVIDÉK

25. péntek · 19.00

130
A VÁROS 130. éve
és a KÖZÖNSÉG
SZÍVÉBEN

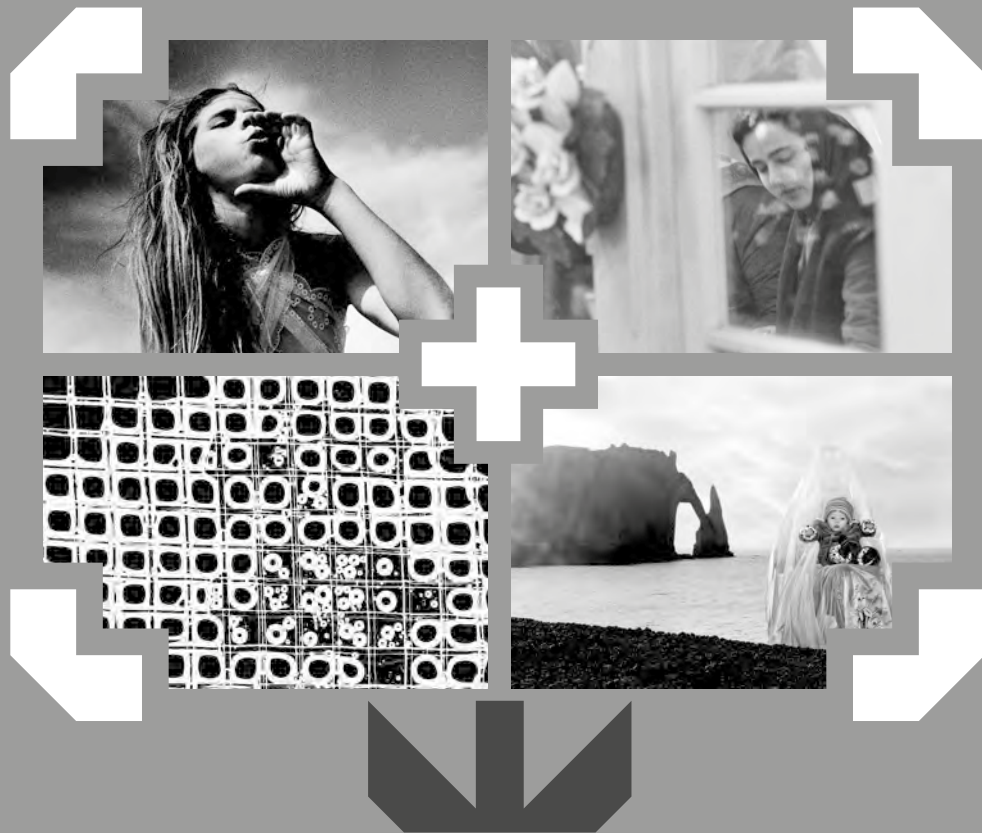
Várjuk Önt is a közönség soraiba a
Pécsi Nemzeti Színház 130. jubileumi évében!
Ünnepeljünk együtt!

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

WWW.PNSZ.HU

* A havi műsorban külön megjelölt előadásokra diákok és nyugdíjasok 20% kedvezménnyel vásárolhatnak jegyet személyesen Jegypénztárunkban, diák- illetve nyugdíjas igazolványuk felmutatásával. A jogosultságot a személyzet ellenőrzi.

PÉCSI FOTÓTAVASZ

2025. március 27. – június 1.

ATA KANDO | BERTIEN VAN MANEN

2025. április 10. – június 1.

NÁDOR KATALIN | GŐBÖLYÖS LUCA

m21 Galéria | 7626 Pécs, Major utca 21.

www.pecsigaleriak.hu | www.facebook.com/pecsigaleriak

KEDVES JELENKOR-OLVASÓ!

TÁMOGASSA

A JELENKOR FOLYÓIRATOT,

a kortárs magyar irodalom
meghatározó műhelyét!

Újra felajánlhatja személyi jövedelemadója 1%-át a Jelenkornak,
amellyel hozzájárul lapunk működési költségeihez.

Kérjük, hogy idén is támogassa adójának egy százalékával
a Jelenkort. Amennyiben úgy dönt, hogy hozzá kíván járulni a lap
fenntartásához, csatolja adóbevallásához a „Rendelkező nyilatkozat”-ot
a megfelelő módon.

Köszönettel:

A Jelenkor szerkesztői

Adatok:

JELENKOR ALAPÍTVÁNY

7621 PÉCS, SZÉCHENYI TÉR 7-8.

ADÓSZÁM:

18308884-2-02